

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เป็นที่ปรากฏชัดจากที่ได้อธิบายมาทั้งหมดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาตลอดระยะเวลาประมาณ 8 ปี ระหว่างการโค่นล้มราชวงศ์ของกัมพูชาจนถึงเวลาที่กัมพูชาประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยเป็นครั้งที่สองในปี 1961 นั้น เติบโตด้วยการขัดแย้งและความไม่ราบรื่นมาประการ แม้จะมีความพยายามอย่างทั้งสองฝ่ายกระทำเพื่อจะขจัดความยุ่งยากซึ่งอยู่ระหว่างกัน เช่น การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยเดินทางไปเยี่ยมเยือนกัมพูชาอย่างเป็นทางการ เพื่อปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลชั้นสูงของกัมพูชาในปี 1959 การเปิดการเจรจาในปัญหาที่ขัดแย้งกันโดยครั้งที่กรุงเทพฯ ในปี 1958 และการรวมตกลงกันในอันที่จะขจัดความขัดแย้งระหว่างกันเพื่อการสหประชาชาติในปี 1960 เป็นต้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองก็ไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพที่ราบรื่นได้แท้จริง มีบางครั้งที่มีความขัดแย้งระหว่างกันกลายเป็นความตึงเครียดลงไปมาก โดยเฉพาะการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกันในต้นปี 1959 หลังจากกัมพูชาได้ระงับไปเป็นเวลานานกว่า แต่ที่ปรากฏว่า สภาพที่ตึงเครียดนั้นปรากฏเป็นการชั่วคราวเท่านั้น ทั้งนี้ก็เป็นเพราะความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสองนั้นมิได้มีการแก้ไขให้เสร็จสิ้นลงไปอย่างจริงจัง

สาเหตุของการขัดแย้งตามที่โลกความแววข้างต้นนั้น อาจสรุปได้ว่ามีพื้นฐานมาจากเรื่องสำคัญสองประการ ประการแรก เป็นสาเหตุที่มีพื้นฐานมาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เป็นตนว่าในขณะที่ประเทศไทยมีความรู้สึกว่ามีอาณาเขตกว้างขวาง และเคยปกครองกัมพูชาตลอดมาในประวัติศาสตร์นั้น ฝ่ายกัมพูชาก็พยายามขจัดความผิดเพี้ยนที่ด้วยการอ้างถึงความเท่าเทียมกันในสมัยปัจจุบัน และความเป็นเอกราชของกัมพูชา เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่มีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในระยะเวลาที่ศึกษา ก็คือ สนธิสัญญาต่าง ๆ หลายฉบับที่ไทยได้ทำไว้กับฝรั่งเศส ในระยะที่ฝรั่งเศสปกครองกัมพูชาในฐานะคหบดีในอารักขา ความคลุมเครือและความไม่แน่นอนของ

เขตแดนระหว่างไทยกับพม่าตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาต่าง ๆ เหล่านั้น ได้ถูกยกขึ้น
อ้างว่าเป็นสาเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างกันในเวลาต่อมา

สาเหตุอีกด้านหนึ่ง เป็นผลมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยใหม่ อันได้แก่สัม-
ลัทธิและแนวนโยบายต่างประเทศที่ประเทศทั้งสองยึดถือ และเลือกปฏิบัติในการเมืองระหว่าง
ประเทศและดำเนินต่อกัน ความแตกต่างกับระหว่างนโยบายของประเทศทั้งสองในเรื่องนี้
มีส่วนอย่างมากที่ทำให้ประเทศทั้งสองคงเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ความรู้สึกส่วนตัวของผู้นำของ
แต่ละประเทศที่มุ่งฝ่ายตรงข้าม ก็อาจจะจัดอยู่ในสาเหตุประเภทนี้ด้วย นอกจากนี้ เหตุ
การณ์ไม่สงบที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนของประเทศทั้งสองซึ่งปรากฏอยู่เสมอ และเป็นสิ่ง
ที่ก่อให้เกิดการถวาทหารระหว่างกันอยู่บ่อยครั้งนั้น คงถือเป็นสาเหตุประเภทนี้ด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างไทย
กับพม่าตลอดระยะเวลาประมาณ 8 ปีนั้น จะเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งที่มีพื้นฐานส่วน
ใหญ่ที่เกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องของการเมือง ความขัดแย้งในลักษณะทางกฎหมายเกี่ยวกับความ
ไม่กระจ่างและไม่แน่นอนของข้อความในสัญญาที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนระหว่างประเทศทั้งสอง
นั้น ไม่น่าจะเป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองคงอยู่ยาก
เพราะตามที่ปรากฏในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ความขัดแย้งทางกฎหมายมีอยู่
แต่เพียงข้ออ้างที่ประเทศทั้งสองยกขึ้นอ้างว่าเป็นสาเหตุแห่งการขัดแย้ง เป็นทางการเท่านั้น
ส่วนทางด้านเศรษฐกิจทั้งไทยและพม่าก็มีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันโดยตรงถึงขนาดที่จะ
ทำให้ประเทศทั้งสองคงดำเนินนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเสียอีก ทำ
ให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศคู่พิพาทต้องกระทบกระเทือน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ทางกับพม่า ในเมื่อความสัมพันธ์อันตึงเครียดถึงระดับที่ประเทศไทยประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
ตามชายแดนติดกับพม่า และประกาศปิดพรมแดนกันนั้น อย่างไรก็ตาม ในด้านเศรษฐกิจ
และสังคมโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือส่วนภูมิภาคระหว่างประเทศไทยในเอเชีย
อาคเนย์ ปรากฏว่า แม้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองจะอยู่ในสภาพตึงเครียดในระยะ
เวลาต่าง ๆ ก็ตาม แต่ประเทศทั้งสองก็ยังร่วมมือกันโดยพอสมควร ดังจะเห็นได้จากการ
ร่วมมือของประเทศไทยกับพม่าในโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ เป็นต้น ซึ่งปรากฏว่า

ทั้งไทยและกัมพูชาได้รวมประชุมกันหลายครั้ง เพื่อการนี้ และยังร่วมกันออกคำชี้แจงใน
การดำเนินงานตามโครงการร่วมกับประเทศผู้ปล้ำกัน นอกจากนั้นความร่วมมือกับระ-
หว่างไทยกับกัมพูชาในคำนี้ ได้ดำเนินไปอย่างไรก็ดี ยังไม่ว่าความสัมพันธ์ทางการ เมือง
ระหว่างกันจะอยู่ในสภาพโลกก็ตาม ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากว่าทั้งไทยและกัมพูชาได้ผลประ-
โยชน์ร่วมกันที่จะได้รับจากความร่วมมือกันในโครงการนี้เอง

ดังนั้น ทำให้เห็นได้ว่าในคำนี้ที่ไทยกับกัมพูชาได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เช่นทาง
ด้านเศรษฐกิจและสังคมนี้ ประเทศทั้งสองจะสามารถร่วมมือกันได้ แต่ในคำนี้ที่ประเทศทั้ง
สองได้ผลประโยชน์ด้วยกัน คือในทางการเมือง ประเทศทั้งสองจะรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน
สภาวะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าทั้งสองประเทศต่างดำเนินนโยบายโดยถือเอาผลประโยชน์
เป็นหลัก โดยไม่ยอมให้ผลประโยชน์ด้วยกัน ณ จุดหนึ่ง มาทำลายผลประโยชน์ที่อาจมีอยู่
ร่วมกันในคำอื่น ฉะนั้น เมื่อผลประโยชน์ที่ขัดกันในสายตาของผู้นำประเทศนั้นไป และ
คงเหลือแต่ผลประโยชน์ร่วมกัน ความสัมพันธ์อันดีก็จะกลับมาอยู่ในสภาพเดิมทันที

เหตุการณ์ต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา ก็ได้แสดงออกให้เห็น
ถึงความเป็นจริงของการเมืองระหว่างประเทศอันนี้ กัมพูชาในระยะการเป็นผู้นำของเจ้า-
สีหนุ พิจารณาเห็นว่า เกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของประเทศชาติมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยถือ
ว่า กัมพูชาเป็นประเทศที่เก่าแก่และมีวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาช้านาน แม้กัมพูชาจะเป็น
ประเทศเล็กและเพิ่งได้รับเอกราชมาไม่นาน หากประเทศใดไม่ให้เกียรติกับกัมพูชาหรือปฏิบัติ
ต่อกัมพูชาอย่างไม่เท่าเทียมกับประเทศมหาอำนาจทั้งหลายแล้ว เจ้าสีหนุจะมีความรู้สึกไม่
พอใจอย่างมากและมักแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน ผู้นำของประเทศไทยซึ่งผูกพันอยู่กับ
ความนึกคิดที่ว่า ไทยเคยมีบทบาทเป็นผู้นำกัมพูชาและมีส่วนในการปกครองกัมพูชามา เป็น
เวลานานในประวัติศาสตร์ จึงมีท่าทีถือว่า กัมพูชามีฐานะคอบกว่าไทย ท่าทีของไทยเห็น
กัมพูชาในการนำของเจ้าสีหนุเห็นว่า เป็นการเสียหลายต่อผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของประเทศ
ชาติ ทำให้เป็นพื้นฐานอันหนึ่งที่ทำให้กัมพูชาเป็นนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศไทย เมื่อผล
ประโยชน์แห่งชาติอันสำคัญนี้ ลดความสำคัญลงในระยะต่อมา ยอมมีส่วนทำให้ความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศทั้งสองเปลี่ยนแปลงไป จึงเห็นได้จากเหตุการณ์ในระยะหนึ่งเวลาที่ผ่านมา

ไว้ในวิทยานิพนธ์นี้ กล่าวคือ ในพื้นที่ที่มีการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศกัมพูชาในวันที่ 18 มีนาคม 1970 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาได้ปรับตัวถึงระดับที่มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกันในระดัยเอกอัครราชทูต ซึ่งพิจารณาตามหลักของการเมืองระหว่างประเทศดังกล่าวข้างตนไ้ควา มีส่วนมาจากกาที่ผู้นำคณะใหม่ของกัมพูชาให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์ของชาติอันมากกว่าเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของประเทศชาติ คือ ผลประโยชน์แห่งชาติลดความสำคัญลงในสายตาของผู้นำชุดใหม่ของกัมพูชา

ดังนั้น จึงเป็นการเหมาะสมที่จะนำความเป็นจริงของการเมืองระหว่างประเทศที่ว่าควยผลประโยชน์แห่งชาติมาเป็นแนวในการสรุปวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ว่า ความเป็นมิตรของประเทศไทยกับกัมพูชาในสายตาของผู้นำแต่ละประเทศต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองจะไม่ราบรื่นและเต็มไปด้วยความขัดแย้งต่าง ๆ แต่เมื่อใดที่ผู้นำแต่ละประเทศ เกิดมองเห็นผลประโยชน์ที่ร่วมกันมากกว่าชาติกัน ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาก็จะอยู่ในสภาพที่ดีและจะมีการร่วมมือกันไ้คอย่างถึ่อกด้วย.